

Sprawozdanie

Komisji gospodarstwa krajowego o sprawozdaniu Wydziału krajowego, w przedmiocie krajowych zakładów naukowych rolniczych, tudzież gorzelni i folwarku w Dublanach.

Wysoki Sejmie!

Załatwiając powyższe sprawozdanie Wydziału krajowego, Komisya gospodarstwa krajowego zbadała cały zakład naukowy na miejscu i w następującym sprawozdaniu omawia każdy z tamtejszych zakładów z osobna, w tym samym porządku, w jakim je sprawozdanie Wydziału krajowego przedstawiło.

Szkoła wyższa.

Uzasadniona nadzieja, iż przez zaprowadzenie internatu w Dublanach, kraj zainteresuje się tym wyższym naukowym zakładem rolniczym, okazała się płonna, albowiem gdy w roku 1895|6 zgłaszającej się młodzieży było więcej niż miejsc w zakładzie, teraz frekwencya tak się zmniejszyła, że jest tylko 28. słuchaczy, a na pierwszy rok wszystkiego 6-ciu; skutek ten jest może tylko chwilowym wynikiem wypływającym z przeobrażenia zakładu i na razie nie pozostaje nic innego, jak czekać cierpliwie czas pewien, na dalsze następstwa zaprowadzonych zmian.

Rzeczowo, forma internatu ma za sobą wiele korzyści naukowych i moralnych.

Pod względem naukowym bowiem młodzież nie potrzebując się troszczyć o byt materialny, na wsi zwykle wielkie przedstawiający trudności, może się wyłącznie pracy oddawać. Pod względem zaś moralnym, to jakkolwiek, nowy regulamin pozwala uczniom wydalać się z zakładu w porach dnia, wolnych od wykładów i ćwiczeń, jednak nie na dłużej, jak do chwili zamknięcia gmachu, to z drugiej strony zaostrza stanowczo przepisy uczęszczania, normuje warunki przejścia z niższego roku na wyższy, postanawia, że egzamin główny ma się składać z pisemnego klauzurowego i ustnego, oddziela tenże egzamin główny, który każdy uczeń po ukończeniu szkoły ma zdawać, od egzaminu dyplomowego, który skończony uczeń, dopiero po nabyciu dostatecznej praktyki zdawać może.

Komisya gospodarstwa krajowego zgadzając się zupełnie z regulaminem internatu, uznaje, iż przepisy co do frekwencji, zaprowadzone na pierwszym i drugim roku przymusowego egzaminu, i zmiany co do głównego egzaminu, przyczynić się muszą do równomiernej systematycznej nauki; nie może jednak zamilczyć uwagi iż regulamin, co do osobistej wolności uczniów poza godzinami nauki jest bardzo łagodny, a wszelkie dalsze zwolnienia uważałaby Komisya gospodarstwa kraj. za szkodliwe. Pomimo że zaprowadzenie ścisłego internatu, z instrukcją internatów francuskich jest może niemożliwym dla naszego społeczeństwa, z powodu wielkiej od najmłodszych lat wolności mło-

dzieży, to jednak komisya sądzi, iż Wydział krajowy powinien się głęboko zastanowić, czy nie należałoby raczej ścieśnić instrukcyę internatu, niżeli robić rozluźnienia obowiązujących przepisów.

Jakkolwiek, jak to już wyżej powiedziano, zmniejszenie się frekwencyi może być tylko chwilowym wynikiem niepewności co do zmian dzisiejszych, którą sam czas usunie, a zadaniem Dyrekcyi do tego dopomóż, to jednak Komisya gospodarstwa krajowego w obec wprowadzenia wydziału agronomicznego na wszechnicy Krakowskiej, wyraża znaczenie, aby Wydział krajowy utrzymał koniecznie Dubliny na tej pośredniej drodze wyższej rolniczej szkoły, nie podnosząc jej do stopnia akademii, ani też obniżając dotychczasowego poziomu.

Komisya sądzi, iż młodzież przyjmowana na obecnych podstawach poprzedniego wykształcenia w szkołach gimnazjalnych lub realnych, powinna w Dublinach znaleźć całokształt nauk teoretycznych i praktycznych tej miary, aby one ją uzdolniły do zajęcia w kraju, stanowisk administratorów większych i średnich majątków — własnych czy obcych.

Trzeba mieć nadzieję, że społeczeństwo przyjdzie z czasem do przekonania, iż jednym z najlepszych środków walki z obecną kryzys rolniczą, jest fachowa znajomość gospodarstwa u tych, którzy niem kierują, i dlatego Komisya gospodarstwa krajowego sądzi, iż młodzież wychodząca z Dublin, powinna nadziejom tym zadość odpowiedzieć.

Dążąc do tego celu, trzeba koniecznie plan wykładów tak zmienić, ażeby w tygodniu i to na wszystkich trzech latach znaleźć więcej godzin, w którychby młodzież z praktycznem wykonaniem robót gospodarskich zapoznać się mogła.

Co do ucześnieczania na wykłady, to Komisya przekonała się na miejscu, że p. Dyrektor i pp. Profesorowie ściśle tegoż przestrzegają, najmniejsze uchybienia badają, a w razie braku poważnych, usprawiedliwiających powodów, należycie strofują.

Na pierwszy rok zapisało się uczniów 6, na drugi 14, na trzeci 9; z tych uczniów, 12 jest na pełnem utrzymaniu z funduszu krajowego.

Za koszta utrzymania każdego z płacących uczniów żądano dotąd rocznie 640 zł. Otóż widząc tak nieliczny zastęp młodzieży, Komisya wyraża życzenie, aby Wydział krajowy dokładnie zbadał i zastanowił się, czy nie należałoby powyższą cenę rocznego utrzymania o tyle zniżyć, by mniej zamożni rodzice i opiekunowie znaleźli umieszczenie młodzieńca w Dublinach materyalnie korzystniejszym, niżeli wysłanie go za granicę.

W tym celu wskazaniem by może było, zmniejszyć ilość pełnych miejsc funduszowych, a za te uzyskane fundusze, obniżyć ogólny koszt utrzymania uczniów.

Komisya mniema dalej, że pełne utrzymanie ucznia z funduszy krajowych powinno być nagrodą za pilną naukę i wzorowe postępowanie, którą biedniejszy uczeń może utrzymać, jeżeli na nią zasługuje, ale nie wcześniej, jak na drugim półroczu pierwszego roku.

Ponieważ tak jak w przeszłym roku tak i teraz czuć się daje brak odpowiedniego mieszkania dla profesorów, Wydział krajowy proponuje postawienie kosztem 9000 zł. jednego budynku mieszkalnego dla profesora Dra Wawnikiewicza, obecnie z konieczności mieszkającego we Lwowie.

Komisya gospodarstwa kraj. zbadawszy na miejscu brak pomieszkania, miejsce i plan proponowanego budynku, przyszła do przekonania, że dom ten jest koniecznie potrzebny, jednak Komisya zwraca uwagę, czyby nie było korzystniej budynek ten postawić we własnym zarządzie?

Prócz tej budowy proponuje Wydział krajowy postawienie magazynu na naftę, oliwę, żelazo i t. p. kosztem 700 zł. i lodownię kosztem 800 zł. Co do obydwóch tych budynków, Komisya zbadawszy rzecz na miejscu, przyszła do przekonania, że obydwie są koniecznie potrzebne: pierwszy dla zupełnego braku podręcznego magazynu, a drugi z powodu restauracyi w gmachu internatowym dla młodzieży.

Co do przedłożonego rachunku po kolaudacyi gmachu internatowego, Komisya gospodarstwa kraj. zbadawszy takowy, nie mu do zarzucenia nie ma.

Co do samego gmachu internatowego, to ten przeznaczeniu swemu zupełnie odpowiada i w wygody codziennego życia jest dostatecznie zaopatrzony.

Natomiast brak w nim przyrzędów do gimnastyki i szermierki, co w dwóch kierunkach ujemnie na młodzież oddziaływa: po pierwsze: pozbawia ją wszelkich ćwiczeń fizycznych, a po drugie: zmusza do szukania rozrywek po za gmachem, który w tym kierunku — kierunku rozrywek — tylko czytelnie posiada.

W składzie grona profesorów nie zaszła w tym roku żadna zmiana, co zaś do personalu administracyjnego, to za uchwałą Wysokiego Sejmu, powierzył Wydział krajowy tymczasowo obowiązki kasyera i rachmistrza, swemu praktykantowi oddziału rachunkowego p. Józefowi Popowiczowi, zaś posadę sekretarza w biurze Dyrekcji nadał prowizorycznie p. Bolesławowi Wilczyńskiemu; ponieważ jednak do spełnienia wszystkich czynności biurowych te siły nie wystarczały, zezwolił Wydział krajowy w ciągu roku, na przyjęcie jednego dyurnisty, którego koszt pokryty został z oszczędności, a na rok 1897 wstawiono odpowiednią kwotę w oddzielnej pozycyę.

Z przeznaczonych przez Wysoki Sejm sum na wycieczki i podróże naukowe, przeznaczył Wydział krajowy p. asystentowi Karpińskiemu, 150 zł. na wyjazd do Eisenach, dla wzięcia udziału w kursie o sztucznych nawozach, a docentowi fizyki p. Kazimierzowi Szulcowi 500 zł. na podróż naukową do Niemiec, Belgii i Francji.

Kończąc na tem sprawozdanie o szkole wyższej w Dublanach, przechodzimy do szkoły niższej.

S z k o ł a n i ż s z a .

W niższej szkole żadna zmiana nie zaszła i tak jak w roku przeszłym profesorowie szkoły wyższej udzielają w niej fachowych wiadomości, a nauka udzielaną i utrzymywaną jest na poziomie, dla niższych szkół właściwym.

Zainteresowanie się tą szkołą wzrasta z każdym rokiem, tak że z braku miejsca zaledwie jedna trzecia część zgłoszonej młodzieży przyjętą być mogła.

W ubiegłym roku znajdowało się tam uczniów 36, zachowanie się ich było wzorowe, a dowodem uznania przez publiczność użyteczności udzielanej nauki jest łatwe umieszczenie a nawet wzmagający się z każdym rokiem popyt za skończonymi uczniami tej niższej Dublańskiej szkoły — wiadomości zaś o uczniach, którzy jako oświadczyli w tym kraju służą, są zadowalniające.

W obec tego pomyślnego rozwoju niższej szkoły w Dublanach, Komisya gospodarstwa krajowego wyraża życzenie, aby i nadal ten zdrowy kierunek zachowanym został.

Komisya jednak musi zwrócić uwagę, że budynek mieszkalny nie jest odpowiednio urządony do wymogów właściwego internatu, a że nadto już będzie wymagał w krótkim czasie pewnej restauracyi, wedle zdania Komisyi należy pomyśleć o jego przerobieniu.

Szkoła gorzelniana i gorzelnia.

Pomimo przychyłnej odpowiedzi co do przyczynienia się ze Skarbu Państwa połową kosztów, do założenia doświadczalnej gorzelnianej stacyi, Wydział krajowy, ze względu na znaczne wydatki funduszu krajowego, preliminowane na nadchodzący rok na zakłady Dublańskie w ogóle, nie uznał za stosowne wystąpić w tym już roku z wnioskiem założenia tej stacyi.

Komisya gospodarstwa kraj. uznając za słuszne, czasowe te powody Wydziału krajowego, zamilczyć jednak niemoże, iż urządzenie doświadczalnej stacyi gorzelnianej mogłoby się w przyszłości przyczynić znakomicie do podniesienia tego ważnego w kraju przemysłu. Gorzelnie bowiem rolnicze, nie będąc w możności utrzymywać drogich gorzelników, powierzają najczęściej prowadzenie gorzelní ludziom z wykształceniem raczej empiryjnem niż teoretycznem, a w razie popsucia się fermentacyi, czy to z powodu niedokładności zasiewu, czy złych produktów, prowadzący gorzelní gubi się w poszukiwaniach, w których przypadek i rutyna, a nie jakiegokolwiek naukowe dane, naprowadzają go po dłuższym lub krótszym przeciągu czasu do odkrycia, i zaradzenia złemu. Gdyby nawet przedsiębiorca gorzelní rolniczej, był w możności utrzymania fachowo wykształconego gorzelnika, któryby był w stanie przeprowadzić sam analizę produktów i zasiewów, to jeszcze brak czasu i urządzeń doświadczalnych nie pozwoliłby mu na dokładne przeprowadzenie badań. Stacya przeto doświadczalna przy gorzelní w Dublanach może każdemu zarządowi gorzelní w kraju oddać znakomite usługi.

Z powyżej drzytoczonych powodów Komisya gospodarstwa kraj. mniema, że stacya doświadczalna gorzelniana w przyszłości założoną być powinna, — jednak korzystniej by było, aby objęła nie tylko przemysł gorzelniany, lecz zarazem inne, jak krochmalniany, piwowarniany i t. p. — i powstała przy politechnice we Lwowie; byłoby przeto wskazaniem, aby Wydział krajowy poczynił w tym kierunku starania u c. k. Ministerstwa rolnictwa.

Co się tyczy szkoły gorzelnianej, ta rozwija się normalnie i z każdym rokiem powiększa zastęp uczniów, który w r. 1896,7 dosięgnął liczbę 36.

Objaw ten jest tem pomyślniejszy, że prawie wszyscy uczniowie przystępują do egzaminu zawodowego. Na przyszły rok, dodaną będzie do zwykłego planu uauk nauka o fabrykacyi drożdży prasowanych, przemysłe w kraju mało rozpowszechnionym, a mającym warunki szerokiego rozwoju, z którego też powodu, Komisya gospodarstwa kraj. zgadza się zupełnie na ten dodatek i polecenie Wydziału krajowego o wprowadzenie nauki powyższej do Dublan z wdzięcznością do wiadomości przyjmuje.

Udzielać jej będzie kwalifikowany do tego docent. a wydatek na wynagrodzenie wstawiono do I. rubryki preliminarza tej szkoły, który to preliminarz tylko w tym punkcie wydatków różni się od budżetu z roku 1896., — dochody natomiast preliminarzowano o 200 zł. wyżej, na podstawie spodziewanych liczniejszych opłat czesnego, z powodu wzrastającej liczby uczniów,

Bieżącego roku tak jak w latach poprzednich odbędzie się w gorzelnii za zezwoleniem Wydziału krajowego, sześciodniowy kurs praktyczny dla straży i urzędników c. k. krajowej Dyrekcyi skarbowej.

Co do samej gorzelnii, to ta jako obiekt demonstracyjny, jest dobrze urządzoną, wydatki, jeżeli się nie robi prób dla uczniów, są bardzo dobre, a czystość i porządek wzorowe.

Rażącym jest tylko pompowanie i ciśnienie wody z oddalonego stawku. Miejscowi wprawdzie utrzymują, że innym sposobem dobrej wody osiągnąć nie mogą, zdawałoby się przecie, że wywiercenie studni za pomocą systemu kanadyjskiego zapewniłoby nie powinno, a gdyby to było możliwem, to znacznie by się obniżył koszt opału i robocizny.

Opalu mianowicie zużywa gorzelnia niesłychaną ilość z powodu bardzo wadliwego parowego kotła i gdyby go zastąpiono w przyszłości kotłem systemu Cornwalllda, możnaby oszczędzić połowę opału, a tem samem przy wysokiej cenie drzewa, w dwóch latach wydatek ten zaaortyzować.

Stacye doświadczałne.

Wydział krajowy, na mocy uchwały Wys. Sejmu, założył w roku 1895 dwie stacye kontrolno-doświadczałne, a mianowicie: stacyę chemiczno-rolniczą i stacyę botaniczno-rolniczą.

Że założenie stacyi tych było na czasie, dowodzi od pierwszego razaz roku niesłychanie szybki rozwój ich, tak że porównywując działalność naszych stacyi z wybitniejszymi stacyami tegoż rodzaju w Europie, widzimy że Wiedeńska naprzykład w siódmym dopiero roku od założenia przeszła naszą w pojedynczych analizach, a Kopenhagska w piątym zaledwo przekroczyła liczbę 400 analiz; widocznie przeto, że kraj odczuwa jej potrzebę, a nie małym tego dowodem jest, że nie tylko rolnicy korzystają z tych stacyi, lecz zgłosiło się do nich i siedmiu producentów nasion handlowych i niektóre handle nasion, a poddawszy się kontroli, podpisały odpowiednią umowę. Byłoby do życzenia, aby zagraniczny zwyczaj kontrolowania i plombowania worków z nasionami na stacyach doświadczałnych, stał się i u nas normą tych transakcyi, coby rolnikom zdrowe nasiona, a handlom bezpieczeństwo przed niesłusznymi pretensyami zapewnić mogło. Dotąd jednak brak odpowiednich fachowych sił utrudniało szybkie załatwianie spraw.

Celem poznania urządzeń zagranicznych stacyi doświadczałnych, kierownik stacyi Dublańskiej, p. Dr. Ignacy Szyszłowicz, odbył z polecenia Wydziału krajowego podróż naukową po Danii, Szwecyi i Norwegii, a wynik podróży ogłoszonym będzie później w obszerniejszem sprawozdaniu.

Co się tyczy personalu, dotychczasowy asystent p. Józef Paczowski, został na własne żądanie z powodu za skromnego wynagrodzenia przez Wydział z posady uwolniony i posada jego dotąd nie obsadzona, a rozmaite rozpoczęte i obecnie zawieszone prace, wskazują na konieczność stałego obsadzenia posady asystenta.

Kierownikiem stacyi chemiczno-rolniczej, otwartej oficjalnie 1. kwietnia 1895 ale działającej dopiero 1. lipca 1895 został mianowany p. Józef Mikołowski-Pomorski, profesor chemii rolniczej w Dublanach, asystent stacyi p. Ignacy Kosiński, a laborantem p. Waleryan Wdowecki; — personal powyższy pozostaje bez zmiany.

Odnosnie do rozszerzenia chemiczno doświadczałnej stacyi, ogólnie przyjętą jest zasada, że takowa może wówczas tylko wpływać dodatnio na rozwój rolnictwa

krajowego, jeżeli nie ogranicza się do jednej miejscowości, lecz przeciwnie działalność swoją rozszerza o ile możebne na cały kraj. Za inicjatywą przeto c. k. Towarzystwa gospodarskiego, założono, w celu zbadania potrzeb nawozowych rozmaitych gleb, prócz doświadczeń wazonowych typowych gleb w Dublanach, także dziesięć podobnych stacyi w różnych innych miejscowościach, a nadto p. kierownik stacyi, profesor Pomorski, starał się o ile mu czas i środki pozwalały, wchodzić w bliższe stosunki z rolnikami, przez uczestnictwo na zebraniach oddziałów c. k. Towarzystwa gospodarskiego, na których po dziewięć kroć głos zabierał.

Wysoki Sejm, idąc dalej w tym kierunku, polecił Wydziałowi krajowemu uchwałą z dnia 9. lutego 1895, aby na następną sesję sejmową przygotował projekt uzupełnienia stacyi doświadczalnej, w kierunku dokonywania w rozmaitych miejscowościach kraju lokalnych prób i doświadczeń z nawozami sztucznymi, oraz uprawę różnego rodzaju roślin.

Wobec jednak analogicznych prób, rozpoczętych przez c. k. Towarzystwo gospodarskie, ze współudziałem profesora Pomorskiego, postanowił Wydział krajowy, wstrzymać się tymczasowo z wykonaniem uchwały sejmowej, aż do poznania wyników owych doświadczeń.

Obecnie rezultat ich znany i nie tylko zainteresował ogół rolników, ale liczne próby w rozmaitych powiatach podjęte, przekonały interesowanych, iż mogą oddziaływać dodatnio na rozwój agronomicznych stosunków.

Wydział krajowy przedstawia przeto Wys. Sejmowi wnioski do rozszerzenia stacyi doświadczalnych, chociażby w najskromniejszych na razie rozmiarach, a mianowicie założenie jednego ogrodu w okolicach górskich i pięciu pol doświadczalnych w pięciu innych miejscowościach.

To tak skromne rozszerzenie zakresu działalności stacyi doświadczalnych pociągnie jednak za sobą znaczne koszta, a mianowicie: Co do personalu, zajętego w stacyach, okazuje się konieczna potrzeba przyjęcia dwóch stałych asystentów, jednego dla stacyi botanicznej, a drugiego dla chemicznej. Asystenci ci mogliby wedle wskazówek kierowników dozorować na miejscu pola doświadczalne, a w laboratorjach wykonywać analizy z własnych pól, lub nadsełanych próbek, których ilość ciągle się zwiększa, a nie ma komu się analizą ich zająć, bo sami kierownicy, jako zawodowi profesorowie, rzadko tylko ze szkoły Dublańskiej wydać się mogą. Oprócz pomnożenia personalu, musi się naturalnie wraz ze stacyami powiększyć liczbę przyrządów, których koszt Wydział krajowy dla obydwóch stacyi na 1500 zł. obliczył.

Pomimo iż spodziewać się można, że tak plac na górski ogródek w Żabiu, jak też i pięć pól o typowych glebach bezpłatnie dostarczone będą, to jednak na założenie tychże Wydział krajowy rachował 1000 zł. a wszystkie wydatki na stacye razem wzięte obliczył na 5886 zł. i takąż sumę wstawił do preliminarza. Pomimo względnej wysokości tej sumy, Komisya gospodarstwa krajowego zważywszy doniosłość celu, wydatek ten popiera, a zarazem wyraża nadzieję, że c. k. Ministerstwo rolnictwa oceni należycie usiłowania kraju i zwiększy dotychczasową subwencję dla stacyi w Dublanach.

Wszyscy pp. Profesorowie, którzy tylko z analizami do czynienia mają, czy to w stacyach doświadczalnych w szkole przy wykładach, lub w gorzelnii, domagają się zaprowadzenia gazowni, dowodząc, że analiza bez gazu tylko z wielką trudnością przeprowadzoną być może. Komisya jednak, uznając wywody pp. Profesorów za zupełnie słuszne, zgadza się mimo to z Wydziałem krajowym, że w tym roku, w którym tak znaczne koszta kraj na stacye ponosić musi, z tym wnioskiem jeszcze nie występuje.

Folwark.

Ponieważ p. Dyrektor Frommel objął administrację folwarku dopiero 1. kwietnia r. b. nie podobna, aby Komisya mogła z tak krótkiego czasu wyciągnąć wnioski o rezultacie jego zarządu — zaznaczyć jednak musi, że krowy zarodowej Oldenburskiej stajni, jak też i Augtery są wysmienicie utrzymane, mleczność obydwóch stajen stosunkowo do żywej wagi zupełnie zadowolniającą, a wszędzie panuje wzorowy porządek.

Ten ogólnie pomyślny stan folwarku trzeba przypisać zasłudze nie tylko obecnej lecz i dawniejszej administracyi.

Żądane przez p. Dyrektora, przykupno siły pociągowej było koniecznie potrzebne dla dokładnej polowej roboty.

Z uznaniem podnieść musi Komisya przeprowadzenie przez p. Dyrektora raportów dziennych, tygodniowych i miesięcznych, które z wielką łatwością prowadzić

będzie można, również zaprowadzić zamierza p. Dyrektor osobny rachunek folwarczny. Przyjmując to do wiadomości, Komisya oczekuje z wielką nieciepliwością tego oddzielnego folwarcznego rachunku, zapowiedzianego od dnia 1. lipca 1896. i sądzi, że powinien być prowadzonym tak, aby był wzorem rejestrów, jakie każdy właściciel folwarku prowadzić powinien.

Komisya wyraża także nadzieję, że pod ręką tak znanego a sprężystego agronoma, jakim jest p. Dyrektor Frommel, folwark w Dublanach nie tylko stanie się wzorowym pod względem porządku, robót i plonów, ale że wskutek racjonalnej administracyi ucząca się młodzież przekonać się będzie mogła, że i dochód czysty zapewnionym być może i że on jest celem całej gospodarczej nauki i że bez racjonalnych rejestrów nigdy nie możemy wiedzieć, która gałąź gospodarstwa jest powodem ogólnego niedoboru, a skąd płyną dochody.

O stanie łąk, które kiedyś nawadniane były, a teraz rowy ich i szluzy przez czas prawie zniszczone zostały, Komisya z powodu śniegu przekonać naocznie nie mogła.

Zbadawszy jednak plany i kosztorysy ich u inżyniera Wydziału krajowego p. Blautha, przysłała do przekonania, że inwestycya ta jest konieczną i zgadza się na wstawienie połowy kosztów, t. j. 1.500 zł. do pozycyi 12.

Na postawienie stajni opasowej, której potrzebę Wysoki Sejm jeszcze w roku 1894. uznał, Komisya w bieżącym roku wydatkowi preliminarzanemu na 3.000 zł. się nie sprzeciwia, lecz wyraża także życzenie, aby budynek ten we własnym zarządzie był stawiany.

W przyszłych zaś latach, chcąc folwark do zupełnie pożądanego doprowadzić stanu, następujące jeszcze wydatki byłyby uzasadnione:

Dom czeladni, którego brak odczuwać się daje, albowiem fornale mieszczą się z rodzicami w najętych chatach okolicznych, a czynsze te wynoszą około 400 zł. rocznie.

Waga mostowa, której nie tylko w gospodarstwie potrzeba, lecz także jako obiektu demonstracyjnego dla uczniów.

Oparkanie budynków folwarcznych, które dzisiaj są tylko niskimi sztachetami ogrodzone.

Na podstawie powyższego sprawozdania, Komisya gospodarstwa kraj. wnosi

Wysoki Sejm raczy uchwalić:

I. Sejm przyjmuje do wiadomości sprawozdanie Wydziału krajowego z r. 1896. o krajowych zakładach rolniczych w Dublanach, tudzież o gorzelnii, stacyach kontrolnych i doświadczalnych, i folwarku Dublańskim.

II. Sejm upoważnia Wydział krajowy do budowy domu dla pomieszczenia jednego profesora, kosztem 9000 zł.

III. Sejm upoważnia Wydział krajowy do wybudowania na folwarku Dublańskim stajni opasowej kosztem 3.000 zł.

IV. Sejm upoważnia Wydział kraj. do rozszerzenia czynności stacyi doświadczalnych w kierunku robienia doświadczeń na polach, założonych w tym celu w typowych miejscowościach kraju, tudzież w ogrodzie w okolicy górskiej i zwiększa skutkiem tego etat osób w stacyach zatrudnionych, o dwóch asystentów.

V. Nadto proponuje Komisya gospodarstwa krajowego następującą rezolucyę:

Wzywa się Wydział krajowy, aby poczynił starania u c. k. Rządu o założenie stacyi doświadczalnych dla przemysłu gorzelnianego, krochmalnianego, piwowarnianego itp. przy politechnice we Lwowie.

Zastępca przewodniczącego:

Gorayski m. p.

Sprawozdawca:

Franciszek Jędrzejowicz m. p.

